

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ อำเภอกุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีปฏิบัติ เลขที่ DEN-WI- 009-01

เรื่อง

การใช้จ่ายทางทันตกรรม

	ชื่อ - สกุล	ลายเซ็น	วัน เดือน ปี
จัดทำโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		
ทบทวนโดย	นางสาวนนทภรณ์ พันธุ์พิมานมาศ		
	นางสาวนาตยา บำรุงรัตน์		
	นายอภิสิทธิ์ ดิษคำ		
ตรวจสอบโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		
อนุมัติโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		

โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง

หน้าที่ 1 / 4

วันที่อนุมัติใช้

รหัสเอกสาร : DEN-WI- 009-01

เรื่อง การใช้ยาชาทางทันตกรรม

ผู้จัดทำ : นายนพพล ตั้งรมยวิทย์

ระดับเอกสาร : วิธีปฏิบัติ

ผู้ตรวจสอบ : นายนพพล ตั้งรมยวิทย์

หน่วยงาน กลุ่มงานทันตกรรม

ผู้อนุมัติ : นายนพพล ตั้งรมยวิทย์

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรสามารถเลือกชนิด ปริมาณ ยาชาได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้บุคลากรสามารถใช้ยาชาได้อย่างถูกต้อง และถูกวิธี

2. ขอบเขต

1. ใช้ในการถอนฟันแท้และฟันน้ำนม (กรณีฟันน้ำนมโยกมากให้ใช้แค่ยาชาแบบทา)
2. ใช้ในการเกลารากฟันที่ลึกและเจ็บ
3. ใช้ในการรักษาคงรากฟัน
4. ใช้ในการผ่าตัดฟันคุด
5. ใช้ในคนไข้ที่ไม่สามารถกัดฟิล์มเอกเรย์ได้เนื่องจากเจ็บ
6. ใช้ในการอุดฟันที่ลึกและเสียว
7. ใช้ในการอุดหินปูนกรณีคนไข้ทนเสียวไม่ไหว
8. ใช้ในกรณีล้างแผลแล้วเจ็บ

3. ผู้รับผิดชอบ

1. ทันตแพทย์ สามารถใช้ยาชาแบบทาและยาชาหรือนิดยาชาได้ทุกเทคนิค
2. ทันตภิบาล สามารถใช้ยาชาแบบทา และนิดยาชาด้วยเทคนิค infiltration ห้ามทำ inferior alveolar nerve block

เรื่อง การใช้ยาชาทางทันตกรรม	หน้าที่ 2 / 4
ระดับเอกสาร : วิชาชีพ	รหัสเอกสาร :

4. นิยามศัพท์

1. **การใช้ยาชาทาหรือหยอด (Topical application)** ยาชาที่ใช้ทาภายนอก อาจเป็นยาพ่น น้ำมันหรือเจล เพื่อใช้ทาบริเวณเยื่อเมือกก่อน ใช้สำหรับถอนฟันน้ำนมที่โยกมาก หรือ ใช้ก่อนใช้ยาชาแบบฉีด
2. **การฉีดเฉพาะที่ (Infiltration)** ใช้ฉีดโดยตรง ในบริเวณที่ต้องการทำให้ฟันและเนื้อเยื่อ โดยรอบไม่รับรู้ความรู้สึกเจ็บ ปวด เสีย
3. **การฉีดยาสกัดประสาท (Nerve block)** วิธีนี้ใช้ฉีดยาชาข้างๆ เส้นประสาทที่มาเลี้ยง บริเวณที่ต้องการทำการผ่าตัดซึ่งผู้ฉีดจะต้องรู้ตำแหน่งของเส้นประสาท และบริเวณที่ เส้นประสาทนั้นมาเลี้ยง

5. วิชาชีพปฏิบัติ

- 5.1 กรณิทาหรือป้ายหรือพ่น ยาชาแบบ topical ที่เยื่อบุช่องปาก ตำแหน่งที่จะแทงเข็มนาน 2 นาที (ไม่จำเป็นต้องใช้ topical ทุกครั้ง ทุกตำแหน่งเสมอไป)
- 5.2 ใช้เข็มที่ปราศจากเชื้อ คมและสั้น ตรวจสอบยาชาว่าเป็นชนิดที่ต้องการ มีขนาดถูกต้องทั้งยา ชาและสารบีบหลอดเลือด
- 5.3 ดันก้านไซริงก์ ตรวจสอบว่ายาชาไหลออกมาได้หรือไม่ ก่อนฉีดทุกครั้ง
- 5.4 ตรวจสอบไซริงก์และคาร์ทริดยาชา ว่าร้อนหรือเย็นเกินไปหรือไม่
- 5.5 จัดทำผู้ป่วยให้เหมาะสมกับงานที่จะทำหรือตำแหน่งที่เราจะฉีดยาชา
- 5.6 เตรียมตำแหน่งฉีดยาชา เยื่อบุควรแห้งสะอาด
- 5.7 อธิบายแจ้งผู้ป่วยอีกครั้งก่อนเริ่มฉีดยาชาเพื่อให้ผู้ป่วยเตรียมพร้อมและไม่ตกใจ
- 5.8 ตรึงเนื้อเยื่อในตำแหน่งที่จะฉีดยา เช่น ใช้นิ้ว ใช้กระจก แหวกริมฝีปาก วางผ้าก๊อชแห้งตรึง เนื้อเยื่อ (ซึ่งไม่ต้องทำที่เพดานปาก)
- 5.9 ถือไซริงก์ยาชา ถอดปลอกเข็มอย่างระวัง นอกสายตาผู้ป่วย ระวังระวังอุบัติเหตุที่ผู้ป่วยอาจ ตกใจหรือควบคุมตนเองไม่ได้กระตุกใบหน้าและปิดเข็ม
- 5.10 แทะเข็มไปยังตำแหน่งที่ต้องการ พร้อมกับอธิบาย ปลอบใจ พุดให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย

เรื่อง การใช้ยาชาทางทันตกรรม	หน้าที่ 3 / 4
ระดับเอกสาร : วิชาชีพ	รหัสเอกสาร :

- 5.11 เดินยาชาช้า ๆ เล็กน้อย ห้ามกดดันก้านไซริงก์อย่างรุนแรงและรวดเร็วเด็ดขาดเพราะจะเจ็บและถอนเข็มเพื่อรอให้บริเวณนั้นชามากขึ้น
- 5.12 ฉีดอีกครั้งในตำแหน่งที่ลึกเหนือเยื่อหุ้มกระดูก สอดเข็มไปตะเบา ๆ ห้ามกระแทกปลายเข็มไปถึงเยื่อหุ้มกระดูกอย่างรวดเร็ว เพราะปลายเข็มจะเยินและเข็มอาจงูหรือหัก ผู้ป่วยจะเจ็บมาก และควรเดินยาชาอย่างช้า ๆ (ไม่ควรเร็วกว่า 30 วินาที ต่อการใช้ยาชา 1 หลอด)
- 5.13 กรณีฉีดยาชาเส้นประสาทอินฟีเรีย อัลวีโอล่า (inferior alveolar nerve block) ควรหยุดสังเกต aspirate เพื่อดูว่ามีเลือดไหลย้อนหรือไม่ จะใช้ได้กรณีที่เข็มขนาดเท่ากับ 27 (Gauze 27) หรือใหญ่กว่า ไม่ควรแทงเข็มจนสุดความยาว เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการหักของเข็มที่บริเวณรอยต่อกับส่วนที่เป็นพลาสติก
- 5.14 ถอนเข็มอย่างช้า ๆ นุ่มนวล โดยควรใช้นิ้วมือที่ใส่ถุงมือ หรือผ้าก๊อช ตรึงเย็บข้างๆจุดแทงเข็มไว้ ก่อนถอนเข็ม เพื่อป้องกันมิให้เนื้อเยื่อถู้ออกมาตามแรงของการถอนเข็มซึ่งอาจทำให้ผู้ป่วยเจ็บได้
- 5.15 เฝ้าดู สังเกตอาการผู้ป่วย ตลอดเวลาที่รอ onset ของยาชา
- 5.16 ทดสอบอาการชา หากฉีด 2 เข็มไม่ชาให้เรียกทันตแพทย์ (กรณีทันตภิบาล)
6. เกณฑ์ชี้วัด
- การเกิดอุบัติการณ์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้ยาทางทันตกรรม

เรื่อง การใช้ยาชาทางทันตกรรม	หน้าที่ 4 / 4
ระดับเอกสาร : วิธีปฏิบัติ	รหัสเอกสาร :

7. เอกสารอ้างอิง

คู่มือปฏิบัติงาน กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลบางไทร

8. ภาคผนวก

Stanley F.Malamed (1980)

ยาชา	ผู้ป่วยน้ำหนักตัว 70 กก.			ผู้ป่วยน้ำหนักตัว 50 กก.			ผู้ป่วยโรคหัวใจน้ำหนัก 70 กก.		
	Max. LA.	Max. . Ep.	Max. tube	Max. LA.	Max. Ep.	Max. tube	Max. LA.	Max. Ep.	Max. tube
3%Mepivacaine (plain)	300 mg.	-	5.5 หลอด	220 mg.	-	4 หลอด	300 mg.	-	5.5 หลอด
2%Mepivacaine epi 1:100,000	300 mg.	0.2 mg.	8 หลอด	220 mg.	0.15 mg.	6 หลอด	300 mg.	0.054 mg.	*3 หลอด
2%Lidocaine epi 1:100,000	300 mg.	0.2 mg.	8 หลอด	220 mg.	0.15 mg.	6 หลอด	300 mg.	0.054 mg.	*3 หลอด
2%Lidocaine epi 1:50,000	300 mg.	0.2 mg.	*5.5 หลอด	220 mg.	0.15 mg.	*4 หลอด	300 mg.	0.054 mg.	*1.5 หลอด